

Π.3.2.1 *Εκπαιδευτικά σενάρια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη*

Νεοελληνική Γλώσσα

Α΄ Δημοτικού

Τίτλος:

«Παγκόσμιες Ημέρες»

ΧΡΥΣΟΥΛΑ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ & ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2014

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι.Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.2.1. Εκπαιδευτικά σενάκια και μαθησιακές δραστηριότητες, σύμφωνα με συγκεκριμένες προδιαγραφές, που αντιστοιχούν σε 30 διδακτικές ώρες ανά τάξη.

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

Υπεύθυνοι υπο-ομάδας εργασίας γλώσσας στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση

Κώστας Ντίνας & Σωφρόνης Χατζησαββίδης

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101 , Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Α. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Παγκόσμιες Ημέρες

Δημιουργός

Χρυσούλα Καραγιάννη

Διδακτικό αντικείμενο

Νεοελληνική Γλώσσα

(Προτεινόμενη) Τάξη

Α΄ Δημοτικού (μπορεί να εφαρμοστεί σε όλες τις τάξεις)

Χρονολογία

Ιούλιος 2014

Διδακτική/θεματική ενότητα

Δεν αντλεί από τα σχολικά βιβλία

Διαθεματικό

Όχι

Χρονική διάρκεια

30 διδακτικές ώρες

Χώρος

Εντός σχολείου: αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής

Εικονικός χώρος: χρήση του φυλλομετρητή για συλλογή πληροφοριών και εικόνων και χρήση ψηφιακών εργαλείων

Προϋποθέσεις υλοποίησης για δάσκαλο και μαθητή

Προϋποθέσεις υλοποίησης για τους μαθητές: Οι προϋποθέσεις υλοποίησης των προτάσεων του σεναρίου για τους μαθητές της Α΄ τάξης αφορούν τη βασική

εξοικειώσή τους με τη χρήση του ηλεκτρολογίου και του ποντικιού αλλά και την ομαδοσυνεργατική διδασκαλία.

Προϋποθέσεις υλοποίησης για τον εκπαιδευτικό: Ο εκπαιδευτικός θα πρέπει να έχει βασικές δεξιότητες χρήσης του υπολογιστή και να γνωρίζει τις βασικές λειτουργίες των λογισμικών και των ψηφιακών εφαρμογών που θα χρησιμοποιηθούν. Επίσης, θα πρέπει να φροντίσει για την εγκατάσταση λογισμικών, των ψηφιακών εφαρμογών και των φακέλων με τα απαραίτητα αρχεία στους Η/Υ στους οποίους θα εργαστούν οι μαθητικές ομάδες.

Υλικοτεχνική υποδομή του σχολείου: Ορισμένες δραστηριότητες του σεναρίου υλοποιούνται στο εργαστήριο Πληροφορικής του σχολείου το οποίο πρέπει να είναι διαμορφωμένο κατάλληλα, για να είναι δυνατή η εργασία των ομάδων τόσο στην ολομέλεια όσο και στους Η/Υ. Επίσης, απαραίτητη είναι η ύπαρξη ενός βιντεοπροβολέα, τόσο στο εργαστήριο Η/Υ όσο και στην τάξη, για την παρουσίαση στην ολομέλεια των αρχείων παρουσίασης που προτείνονται από το σενάριο.

Εφαρμογή στην τάξη

Το συγκεκριμένο σενάριο είναι πρόταση διδασκαλίας.

Το σενάριο στηρίζεται

—

Το σενάριο αντλεί

Το σενάριο είναι πρωτότυπο στη σύλληψη.

Β. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ/ ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το σενάριο στηρίζεται στη σύνδεση των παγκόσμιων ημερών με τις αφίσες, τις εικόνες 3D και τις φωτογραφίες που έχουν δημιουργηθεί προκειμένου να μεταδώσουν το μήνυμα της εκάστοτε παγκόσμιας ημέρας. Οι μαθητές, αρχικά, καλούνται να παρατηρήσουν μία σειρά από αφίσες και να σχολιάσουν τον τρόπο με τον οποίο παρουσιάζεται το μήνυμα (σε λεκτικό και σε οπτικό επίπεδο).

Κατατάσσουν τις αφίσες σε μία σειρά, επιχειρηματολογώντας για τον λόγο για τον οποίο επέλεξαν να τοποθετήσουν μία αφίσα στην πρώτη ή στην τελευταία θέση. Στη συνέχεια, σε δοσμένες εικόνες ή φωτογραφίες (στις οποίες δεν υπάρχει λεκτική καταγραφή), αποκωδικοποιούν το μήνυμα και το προσθέτουν στην εικόνα ή στη φωτογραφία ως λεζάντα. Δημιουργούν μία δική τους αφίσα (χειρόγραφα ή με κάποιο λογισμικό ζωγραφικής ή με ένα ψηφιακό εργαλείο δημιουργίας αφίσας ή με τη βοήθεια κάποιου ψηφιακού εργαλείου δημιουργίας συννεφολέξων). Με τις δικές τους αφίσες οδηγούνται στην κατασκευή ενός ημερολογίου (ημερολόγιο τοίχου ή ψηφιακό ημερολόγιο). Εν συνεχεία, παίζουν με τις αφίσες, τις εικόνες και τους μήνες με τη βοήθεια των ψηφιακών εργαλείων Memory game maker και jigsaw planet. Για κάθε παγκόσμια ημέρα δίνεται ως συνοδευτικό υλικό του σεναρίου ένας φάκελος με μία πληθώρα αφισών, εικόνων και φωτογραφιών. Στον ίδιο φάκελο υπάρχουν δύο αρχεία παρουσίασης μέσω των οποίων υλοποιούνται οι δραστηριότητες του 1ου και του 2ου δώρου.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Σύλληψη και θεωρητικό πλαίσιο

Το σενάριο εστιάζει στο κειμενικό είδος της αφίσας. Γενικότερα ο όρος *κειμενικό είδος* δεν αποτελεί απλώς ένα εργαλείο ταξινόμησης αλλά επιπρόσθετα μέσα από τη δομή του αναδεικνύεται η κοινωνική του λειτουργία και ο σκοπός που επιτελεί (Κυριακίδη 2008).

Τα κειμενικά είδη αντιμετωπίζονται δηλαδή ως κοινωνικές διεργασίες και ως η απεικόνιση κοινωνικών δράσεων και αλληλεπιδράσεων σε κειμενικές μορφές. Για τους Αυστραλούς θεωρητικούς τα κειμενικά είδη θεωρούνται απαραίτητα εκπαιδευτικά εργαλεία. Η φανερή και συστηματική τους διδασκαλία μπορεί να βοηθήσει τα παιδιά όχι μόνο να εξοικειωθούν με διαφορετικά είδη κειμένων αλλά να απομυθοποιήσουν και να διαλευκάνουν σχέσεις δύναμης και εξουσίας και περαιτέρω να τα βοηθήσει να αποκτήσουν

πρόσβαση σε εκείνα τα κειμενικά είδη που θα τα καταστήσουν ικανά να συμμετέχουν λειτουργικά στην κοινωνία και στους μελλοντικούς εργασιακούς τους χώρους. Εδώ έγκειται και η κοινωνική σημασία που αποδίδουν στα κειμενικά είδη, μια και η κατάκτηση συγκεκριμένων κειμενικών ειδών εξισώνεται με την κατάκτηση συγκεκριμένων κοινωνικών κόσμων. (Κυριακίδη 2008)

Μέσα από το παρόν σενάριο επιχειρείται η γνωριμία και η εξοικείωση των μαθητών με το κειμενικό είδος της αφίσας όχι με μοναδικό στόχο την αναγνώριση των δομικών της χαρακτηριστικών αλλά με σκοπό την ανάδειξη της κοινωνικής της λειτουργίας και των σκοπών που εξυπηρετεί. Η θέση αυτή υλοποιείται διδακτικά μέσα από διαδικασίες σύγκρισης πληθώρας αφισών (σε λεκτικό και οπτικό επίπεδο), ταξινόμησής τους με βάση την αποτελεσματικότητα του μηνύματος, απόδοσης λεκτικού μηνύματος σε «αφίσα» στην οποία εμφανίζεται μόνο η εικόνα, απομόνωση του λεκτικού μηνύματος (μήνυμα χωρίς εικόνα) και προσπάθεια ερμηνείας του, δημιουργία αφίσας.

Η αφίσα αποτελεί ένα πολυτροπικό κείμενο.

Με τον όρο πολυτροπικότητα νοείται η μορφή παρουσίασης ενός πολιτισμικού προϊόντος, στο οποίο περιέχονται και συνδυάζονται περισσότεροι από ένας σημειωτικοί τρόποι (modes). Τρόποι που μπορούν να συνδυάζονται σε ένα κείμενο είναι ο γραπτός λόγος, ο προφορικός λόγος, η εικόνα, η φωτογραφία, το σχέδιο, το σχεδιάγραμμα, το χρώμα, η γραμματοσειρά, η κινούμενη εικόνα, η μουσική, ο ήχος, ο ρυθμός και οι χειρονομίες. (Στάμου, Τρανός, Χατζησαββίδης 2004).

Το ζητούμενο του συγκεκριμένου σεναρίου είναι η εξοικείωση των μαθητών της Α΄ Δημοτικού με την ανάγνωση και την παραγωγή πολυτροπικών κειμένων και η αναγνώριση της διαλεκτικής σχέσης που προκύπτει από τη συνύπαρξη των διαφόρων σημειωτικών τρόπων μέσα στο ίδιο το κείμενο.

Δ. ΣΚΕΠΤΙΚΟ-ΣΤΟΧΟΙ ΚΑΙ ΣΥΝΔΥΑΣΜΟΣ ΤΟΥΣ

Γνώσεις για τον κόσμο, αξίες, πεποιθήσεις, πρότυπα, στάσεις ζωής

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να ευαισθητοποιηθούν για θέματα κοινωνικής, περιβαλλοντολογικής, ηθικής και κοινωνικής φύσης.
- Να αναπτύξουν τη συναισθηματική τους νοημοσύνη.
- Να μπορούν να αναγνωρίζουν τα λεκτικά και τα οπτικά μηνύματα των αφισών.
- Να κατανοήσουν τη χρησιμότητα των αφισών.
- Να γνωρίσουν διάφορες αφίσες.

Γνώσεις για τη γλώσσα

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να αναπτύξουν τον προφορικό και επιχειρηματολογικό τους λόγο.
- Να εξοικειωθούν με το κειμενικό είδος της αφίσας.
- Να εξοικειωθούν με τη δημιουργία πολυτροπικών κειμένων.

Γραμματισμοί

Επιδιώκεται οι μαθητές:

- Να μπορούν να αντλήσουν και να αξιολογήσουν τις πληροφορίες που πηγάζουν από μία αφίσα.
- Να εξασκήσουν την παρατηρητικότητα τους αναγνωρίζοντας τη σχέση ανάμεσα σε εικόνες και κείμενα.
- Να εξοικειωθούν με την αντιγραφή - επικόλληση κειμένου και εικόνας και την εισαγωγή εικόνας.
- Να εξοικειωθούν με τη χρήση ηλεκτρονικών εργαλείων και εφαρμογών και να δουν τις διευρυμένες δυνατότητες που αυτά προσφέρουν (Memory game maker, jigsaw planet).

- Να γνωρίσουν διαισθητικά τη χρησιμότητα ενός αρχείου παρουσίασης (PowerPoint) για τη συστηματοποίηση και συγκέντρωση πληροφοριών γύρω από ένα θέμα.

Διδακτικές πρακτικές

- Ομαδοσυνεργατική διδασκαλία: Οι μαθητές συνεργάζονται σε ομάδες κατά τέτοιο τρόπο, ώστε να υπάρχει ανομοιογένεια ως προς το γνωστικό επίπεδο, για να βοηθηθούν οι πιο αδύναμοι μαθητές. Σε ορισμένες περιπτώσεις ενδείκνυται να λαμβάνονται υπόψη και οι επιλογές των μαθητών. Τα μέλη της ομάδας πρέπει να έχουν ξεκάθαρους ρόλους κατά τη διάρκεια της εργασίας τους. Ο εκπαιδευτικός μπορεί να υποδείξει τους ρόλους (π.χ. γραμματέας, ζωγράφος, χειριστής Η/Υ), φροντίζοντας αυτοί οι ρόλοι να εναλλάσσονται σταδιακά.
- Εργασία στην ολομέλεια.
- Βιωματική μάθηση: Οι μαθητές συμμετέχουν ενεργά στη διαδικασία της μάθησης οικειοποιώντας το θέμα που προσεγγίζουν μέσω της επένδυσης προσωπικού ενδιαφέροντος σε αυτό.

Ε. ΛΕΠΤΟΜΕΡΗΣ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Το παρόν διδακτικό σενάριο αποτελείται από 12 ενότητες. Η κάθε ενότητα αναφέρεται σε έναν μήνα του έτους. Για να μπορέσει το σενάριο να υλοποιηθεί στην ολότητά του, θα πρέπει ο εκπαιδευτικός να ασχοληθεί τουλάχιστον με μία παγκόσμια ημέρα κάθε μήνα. Αυτό απαιτείται για την υλοποίηση της τελικής δραστηριότητας που σχετίζεται με τη δημιουργία ψηφιακού ημερολογίου ή ημερολογίου τοίχου (βλ. παρακάτω στη *Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις*). Τα ημερολόγια αυτά, για να ολοκληρωθούν, απαιτούν τη δημιουργία από τα παιδιά μίας αφίσας για κάθε μήνα.

Υπάρχουν μήνες με πολλές παγκόσμιες ημέρες και μήνες για τους οποίους επιλέχτηκε μόνο μία παγκόσμια ημέρα. Στην περίπτωση που ο μήνας έχει πολλές παγκόσμιες ημέρες, ο εκπαιδευτικός μπορεί να επιλέξει όποια προτιμά ή να ζητήσει από τους μαθητές να επιλέξουν με ποια θα τους ενδιέφερε να ασχοληθούν. Το ποιος θα κάνει την επιλογή της παγκόσμιας ημέρας διαφοροποιεί την έναρξη της διδασκαλίας. Στην περίπτωση που επιλέξει ο εκπαιδευτικός, η διδασκαλία ξεκινάει με το «αρχείο παρουσίασης 1» που βρίσκεται στον εκάστοτε υποφάκελο της παγκόσμιας ημέρας (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού). Στην περίπτωση που επιλέξουν τα παιδιά, η διδασκαλία ξεκινάει με το αρχείο παρουσίασης «Παγκόσμιες Ημέρες» (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού) και συνεχίζει με το «αρχείο παρουσίασης 2» που βρίσκεται στον εκάστοτε υποφάκελο της παγκόσμιας ημέρας. Εφόσον η τάξη το επιθυμεί, μπορεί να ασχοληθεί με όλες τις παγκόσμιες ημέρες. Απώτερος στόχος της διδασκαλίας του κάθε μήνα είναι η παραγωγή τουλάχιστον μιας αφίσας, η οποία θα κοσμήσει το ψηφιακό ημερολόγιο ή το ημερολόγιο τοίχου. Στην περίπτωση που παραχθούν περισσότερες της μιας αφίσες μπορούν ίσως να μπουν και οι δύο στο ημερολόγιο ή να δημιουργηθούν περισσότερα ημερολόγια.

Ο φάκελος συνοδευτικού υλικού αποτελείται από το βασικό αρχείο παρουσίασης «Παγκόσμιες Ημέρες», ένα αρχείο κειμενογράφου για τη δημιουργία του ψηφιακού ημερολογίου «Ημερολόγιο» και έναν φάκελο με την ονομασία «αφίσες». Στον φάκελο αυτό υπάρχουν οι αφίσες ανά μήνα. Σε κάθε μήνα υπάρχουν οι υποφάκελοι με τις αντίστοιχες παγκόσμιες ημέρες. Σε κάθε φάκελο παγκόσμιας ημέρα βρίσκονται δύο αρχεία παρουσίασης (1 και 2) και ένας φάκελος (Αφίσες – Εικόνες).

Εναλλακτικά το συγκεκριμένο σενάριο μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως μια συλλογή, μία τράπεζα υλικού αναφορικά με τις παγκόσμιες ημέρες και οι δραστηριότητες που προτείνονται να αποτελέσουν τμήματα άλλων project.

Σύνδεση με τα ισχύοντα στο σχολείο

Το σενάριο συντάσσεται με το Ενιαίο Διαθεματικό Πλαίσιο Σπουδών, σύμφωνα με το οποίο σκοπός της διδασκαλίας στην Α΄ και Β΄ Δημοτικού αποτελεί «η κατάκτηση δεξιοτήτων αναζήτησης αξιολόγησης, επεξεργασίας αποκωδικοποίησης πληροφοριών από διάφορες πηγές πληροφόρησης, γλωσσικές και μη». Ως ενδεικτικές πηγές το ΔΕΠΠΣ θεωρεί: την αγγελία, το τηλεγράφημα, τον απλό χάρτη, τον μετεωρολογικό χάρτη, τον τηλεφωνικό κατάλογο, τον πίνακα περιεχομένων, τα ευρετήρια, τους καταλόγους, τα ενημερωτικά δελτία, τις οδηγίες (οδηγίες χρήσης παιχνιδιού), τη διαφημιστική αφίσα (τσίρκου, θεάτρου - ώρες παράστασης, τιμές), τη διαφήμιση τουριστικού γραφείου κλπ. (ΔΕΠΠΣ Γλώσσας Δημοτικού).

Αξιοποίηση των ΤΠΕ

- Στο παρόν σενάριο αξιοποιούνται τα εξής λογισμικά – εφαρμογές Κειμενογράφος
- Αρχεία παρουσίασης (PowerPoint)
- Ψηφιακό εργαλείο δημιουργίας αφίσας (<http://www.postermywall.com>)
- Ψηφιακό εργαλείο δημιουργίας παζλ ([jigsaw planet](http://www.jigsawplanet.com))
- Ψηφιακό εργαλείο δημιουργίας συννεφόλεξων (<http://www.wordle.net>, <http://www.tagxedo.com>)
- Ψηφιακό εργαλείο δημιουργίας εκπαιδευτικού παιχνιδιού μνήμης [Memory Game Maker](#)
- Λογισμικό ζωγραφικής (Revelation Natural Art, Tuxpaint, Drawing for children κ.ά.)

Κείμενα

Αφίσες - Εικόνες

Στον φάκελο συνοδευτικού υλικού βρίσκεται μεγάλος αριθμός αφισών και εικόνων (3d και φωτογραφίες) που βρέθηκαν μέσα από απλή αναζήτηση στο διαδίκτυο.

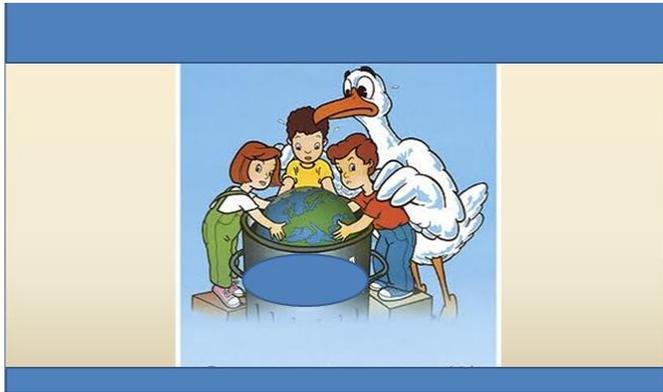
Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις

Σημείωση: Το 1ο και το 2ο δίωρο υλοποιούνται κάθε μήνα για διαφορετική παγκόσμια ημέρα.

1ο διδακτικό δίωρο – Ολομέλεια

A) Επιλογή της παγκόσμιας ημέρας από τον εκπαιδευτικό

Όταν η παγκόσμια ημέρα επιλέγεται από τον εκπαιδευτικό, η διδασκαλία ξεκινάει με το αρχείο παρουσίασης 1. Σημαντικό είναι οι μαθητές να μην ενημερωθούν από τον δάσκαλο για την παγκόσμια ημέρα με την οποία θα ασχοληθούν. Με δεδομένο αυτό, τους δίνεται το αρχείο παρουσίασης 1, ανάλογα με την παγκόσμια ημέρα που έχει επιλεγεί, στο οποίο παρουσιάζεται στην πρώτη διαφάνεια μία αφίσα χωρίς το λεκτικό μήνυμα. Ο εκπαιδευτικός ζητά από τα παιδιά να αποτυπώσουν προφορικά το μήνυμα της εικόνας. Στη συνέχεια, ρωτά τα παιδιά σε ποιο σημείο θα ήθελαν να γραφτεί το μήνυμα, με ποιο χρώμα και με ποια γραμματοσειρά, καλώντας τα ταυτόχρονα να αιτιολογήσουν την άποψή τους. Αργότερα, όταν τα παιδιά μάθουν να γράφουν, θα μπορούσε να ζητηθεί από τα ίδια να εισάγουν γραπτώς το μήνυμά τους στη διαφάνεια. Αφού γραφτεί το μήνυμα, αποκαλύπτεται η αφίσα και τα παιδιά συγκρίνουν το δικό τους λεκτικό μήνυμα με εκείνο της αφίσας, το σημείο που το τοποθέτησαν, το χρώμα και τη γραμματοσειρά που χρησιμοποίησαν κλπ.

Στη συνέχεια, στην επόμενη διαφάνεια παρουσιάζεται το λεκτικό μήνυμα μιας άλλης αφίσας χωρίς την εικόνα.

Οι μαθητές κατευθύνονται από τον εκπαιδευτικό να φανταστούν ποια εικόνα θα ταίριαζε με το συγκεκριμένο μήνυμα, κατά πόσο η εικόνα αυτή δίνει πρόσθετες πληροφορίες (πληροφορίες που δεν υπάρχουν στο γραπτό κείμενο) ή και το αντίστροφο (πληροφορίες που δεν υπάρχουν στην εικόνα αλλά αναδεικνύονται μέσα από το κείμενο). Γίνεται, επίσης, λόγος για το χρώμα, τη γραμματοσειρά, τη θέση που έχει μέσα στην αφίσα το κείμενο.

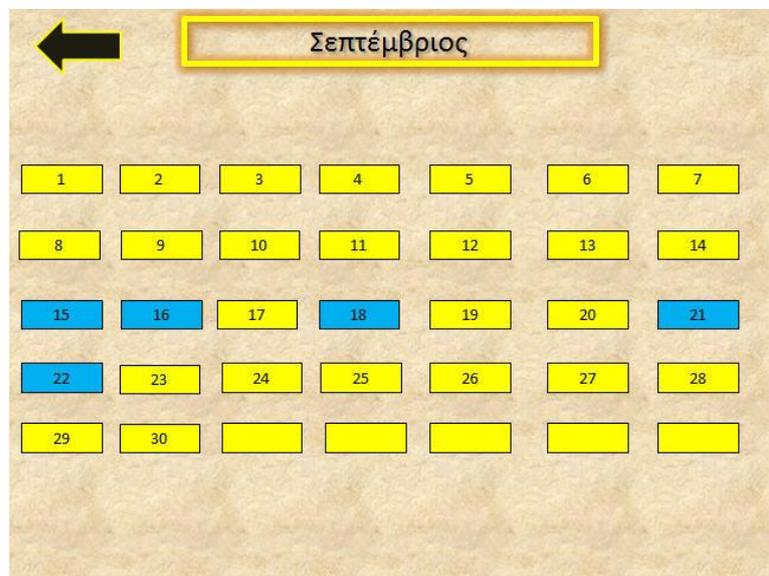
Οι δραστηριότητες αυτές, οι οποίες απομονώνουν κάθε φορά τον έναν από τους δύο σημειωτικούς τρόπους (modes), έχουν ως σκοπό να διερευνήσουν σε πρώτο επίπεδο τι κατανοούν τα παιδιά από την επαφή τους μόνο με τον εικονιστικό ή μόνο με τον λεκτικό τρόπο, κατά πόσο είναι σε θέση να συλλάβουν και να αποτυπώσουν (προφορικά ή γραπτά το μήνυμα), να κατανοήσουν τη συμπληρωματική σχέση εικόνας και γραπτού κειμένου (η ιδέα της δραστηριότητας αυτής προέρχεται από την έρευνα των Στάμου, Τρανός & Χατζησαββίδης 2004).

B) Επιλογή της παγκόσμιας ημέρας από τα παιδιά

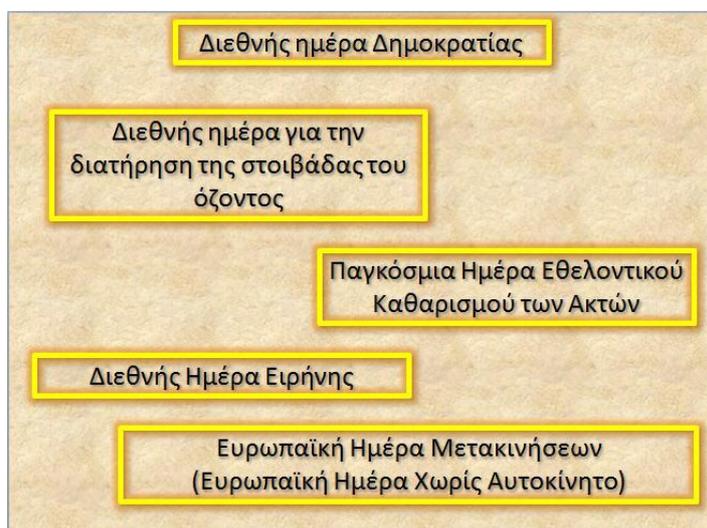
Στην περίπτωση της επιλογής της παγκόσμιας ημέρα από τα παιδιά, η διδασκαλία ξεκινάει με τη βοήθεια του κεντρικού αρχείου παρουσίασης «Παγκόσμιες Ημέρες». Στο συγκεκριμένο ημερολόγιο υπάρχουν υπερσυνδέσεις με τη βοήθεια των οποίων ο εκπαιδευτικός και τα παιδιά μπορούν να κινούνται ανάμεσα στους μήνες και στις παγκόσμιες ημέρες με ευκολία. Ας πάρουμε για παράδειγμα τον μήνα Σεπτέμβριο.

Μήνας Σεπτέμβριος

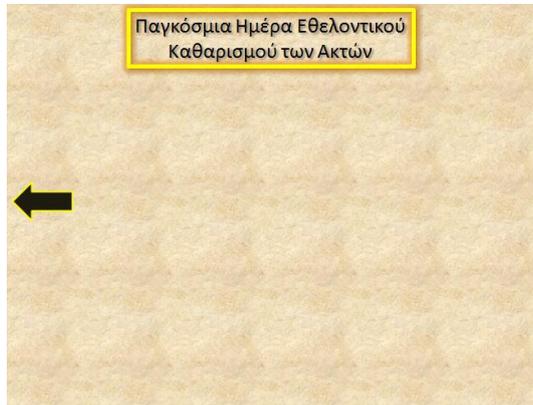
Η διδασκαλία ξεκινάει με το αρχείο παρουσίασης «Παγκόσμιες Ημέρες» (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού). Συστήνεται το αρχείο παρουσίασης να το δείχνει ο εκπαιδευτικός στην αρχή του μήνα, ειδικά στις περιπτώσεις που ο μήνας έχει πολλές παγκόσμιες ημέρες, έτσι ώστε να δίνεται η δυνατότητα επιλογής της παγκόσμιας ημέρας ή των παγκόσμιων ημερών με τις οποίες θα ασχοληθεί η τάξη. Ο εκπαιδευτικός δείχνει αρχικά την παρακάτω διαφάνεια, η οποία πληροφορεί τους μαθητές ότι υπάρχουν για τον μήνα Σεπτέμβριο 5 παγκόσμιες ημέρες.

Προχωρά στην επόμενη διαφάνεια όπου παρουσιάζονται συνολικά όλα τα ονόματα των παγκόσμιων ημερών που έχουν επιλεγεί για τον μήνα Σεπτέμβριο.

Επιπρόσθετα, αν στην αρχική διαφάνεια με τον μήνα Σεπτέμβριο ο εκπαιδευτικός κάνει κλικ πάνω στην ημερομηνία με το διαφορετικό χρώμα (μπλε στον συγκεκριμένο μήνα) παρουσιάζεται το όνομα της αντίστοιχης παγκόσμιας ημέρας.

Με το βελάκι επιστρέφουμε στη διαφάνεια με τον μήνα Σεπτέμβριο.

Ας υποθέσουμε ότι τα παιδιά επιλέγουν την παγκόσμια ημέρα εθελοντικού καθαρισμού των ακτών, όντας ευαισθητοποιημένα από τις καλοκαιρινές τους διακοπές. Μετά την επιλογή της παγκόσμιας ημέρας, ο εκπαιδευτικός ανοίγει το αρχείο παρουσίασης 2 και οι μαθητές παρατηρούν στην ολομέλεια της τάξης την αφίσα (πρώτη διαφάνεια), σχολιάζουν το κείμενο και το μήνυμα που μεταφέρει, επιχειρηματολογούν κατά πόσο η συνοδευτική εικόνα «ταιριάζει» - αποδίδει σωστά το μήνυμα, κατευθύνονται από τον εκπαιδευτικό να σκεφτούν κατά πόσο η εικόνα δίνει πρόσθετες πληροφορίες (πληροφορίες που δεν υπάρχουν στο γραπτό κείμενο) ή και το αντίστροφο (πληροφορίες που δεν υπάρχουν στην εικόνα αλλά αναδεικνύονται μέσα από το κείμενο), καλούνται να φανταστούν, να εκφράσουν τις απόψεις τους για το αν θα έβλεπαν την εικόνα χωρίς το κείμενο και το κείμενο χωρίς την εικόνα. Γίνεται, επίσης, λόγος για το χρώμα, τη γραμματοσειρά, τη θέση που έχει μέσα στην αφίσα το κείμενο.

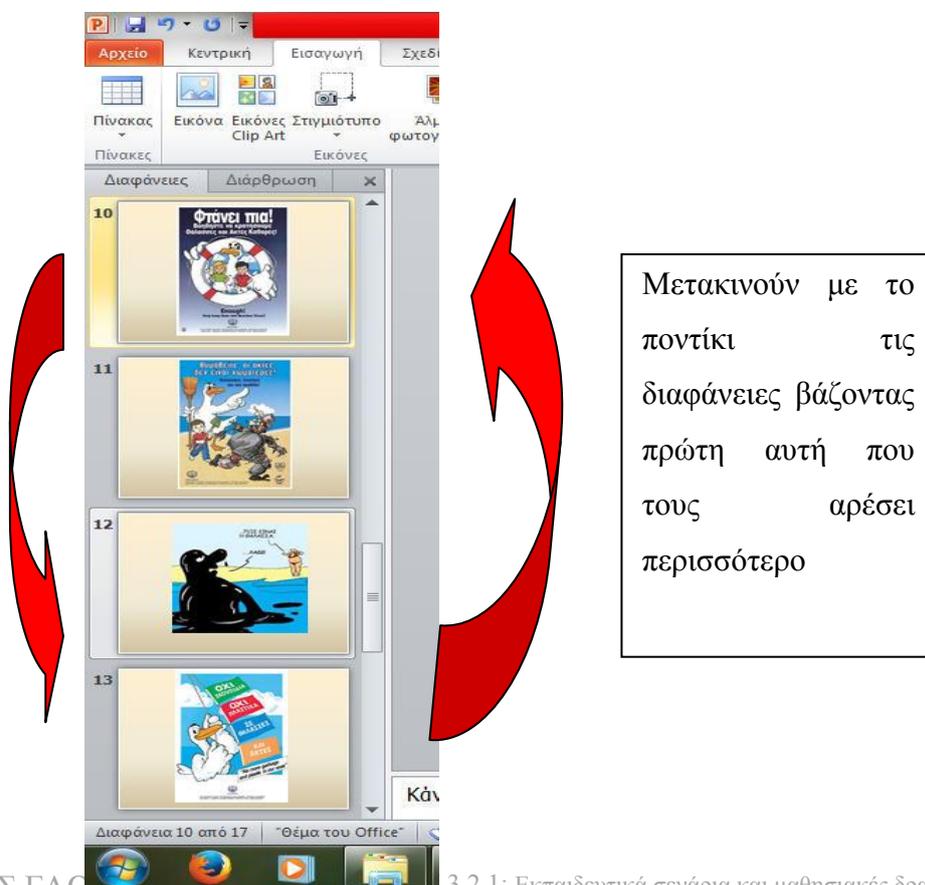

2ο διδακτικό δίωρο – Ομάδες: Ταξινόμηση αφισών – Λεζάντες σε εικόνες και φωτογραφίες

Το δεύτερο διδακτικό δίωρο συστήνεται να υλοποιηθεί στο εργαστήριο Η/Υ του σχολείου. Αν δεν υπάρχει εργαστήριο, μπορεί να υλοποιηθεί μέσα στην τάξη με τη βοήθεια κεντρικού βιντεοπροβολέα (στην περίπτωση αυτή ο εκπαιδευτικός μπορεί να εκτυπώσει το αρχείο παρουσίασης 2, ζητώντας από τις ομάδες να τοποθετήσουν σε αξιολογική σειρά τις αφίσες, αιτιολογώντας τη σειρά τοποθέτησης).

Ειδικότερα οι μαθητές ανοίγουν το αρχείο παρουσίασης 2 και, με τη βοήθεια του εκπαιδευτικού, σχολιάζουν σε επίπεδο ομάδας αρχικά και σε επίπεδο ολομέλειας μετέπειτα τις αφίσες. Στη συνέχεια, καλούνται να αναδιαρθρώσουν τη σειρά των διαφανειών του αρχείου παρουσίασης 2, βάζοντας πρώτη τη διαφάνεια με την αφίσα που τους αρέσει περισσότερο και τελευταία τη διαφάνεια με την αφίσα που τους αρέσει λιγότερο, επιχειρηματολογώντας.

Εναλλακτικά, ο εκπαιδευτικός μπορεί να εκτυπώσει τις αφίσες από το αρχείο παρουσίασης 2 και να ζητήσει από τα παιδιά να τις τοποθετήσουν πάνω στο θρανίο τους με σειρά προτίμησης.

Στην επόμενη δραστηριότητα (λεξάντες) οι μαθητές προχωρούν το αρχείο παρουσίασης 2 στο σημείο των εικόνων και των φωτογραφιών και καλούνται, σε δοσμένες εικόνες ή φωτογραφίες σχετικές με την παγκόσμια ημέρα με την οποία ασχολούνται, να γράψουν το κατάλληλο μήνυμα στο κίτρινο πλαίσιο ή να το πουν προφορικά και να το γράψει ο εκπαιδευτικός (τους πρώτους μήνες της Α΄ Δημοτικού). Στο σημείο αυτό τονίζεται η τελεία στο τέλος της πρότασης και το κεφαλαίο αρχικό γράμμα στην αρχή. Αν δεν υπάρχει εργαστήριο Η/Υ, ο δάσκαλος εκτυπώνει τις αντίστοιχες διαφάνειες του αρχείου παρουσίασης 2 και τα παιδιά χειρόγραφα καταγράφουν το μήνυμα που θεωρούν κατάλληλο.

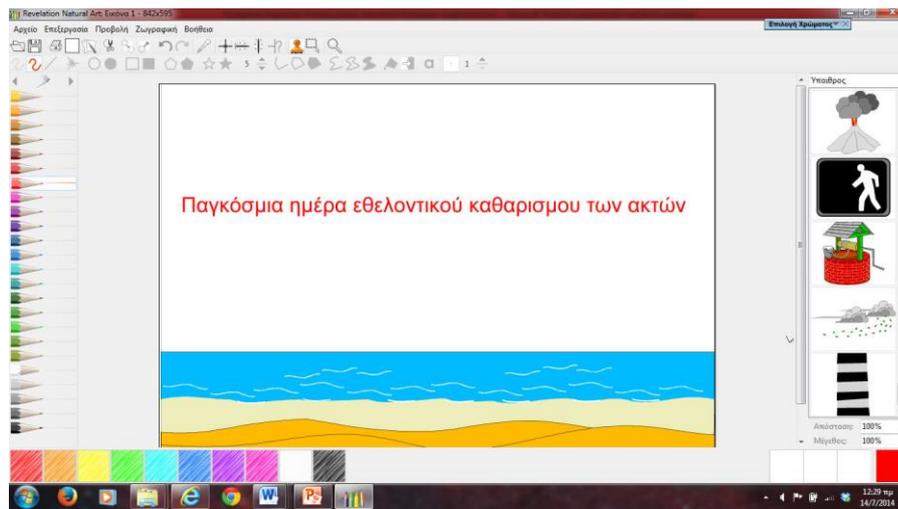
3ο διδακτικό δίωρο – Ομάδες: Δημιουργία αφίσας

Οι μαθητές καλούνται να δημιουργήσουν τη δική τους αφίσα για τη συγκεκριμένη παγκόσμια ημέρα. Σε κάθε ομάδα δίνεται και ένας διαφορετικός τρόπος δημιουργίας αφίσας.

- 1) Πρώτη ομάδα: Αφίσα με τη βοήθεια λογισμικού ζωγραφικής (προτείνεται το Revelation Natural Art).

Οι μαθητές, με τη βοήθεια του λογισμικού, δημιουργούν την εικόνα της αφίσας και στη συνέχεια εισάγουν το κατάλληλο κείμενο. Αποθηκεύουν την αφίσα, για να χρησιμοποιηθεί αργότερα στη δημιουργία του ημερολογίου.

2) Δεύτερη ομάδα: Αφίσα με τη βοήθεια ψηφιακού εργαλείου δημιουργίας συννεφολέξων (www.wordle.net, www.tagxedo.com).

Η ομάδα μπαίνει στο περιβάλλον του ψηφιακού εργαλείου (π.χ. στο Tagxedo). Ο διδάσκων εισάγει τους μαθητές στο περιβάλλον επεξεργασίας πατώντας την εντολή «create». Στη συνέχεια, ζητά από τους μαθητές να πατήσουν την εντολή «Load».

Στο σημείο Enter text γράφουν το μήνυμα της αφίσας.

Load Menu

File:

Webpage:

Enter Text:

Παγκόσμια ημέρα εθελοντικού καθαρισμού των ακτών

Hint: Ctrl-A to select all, Ctrl-C to copy, Ctrl-V to paste

Player (XAP):

Στη συνέχεια επιλέγουν το σχήμα του συννεφόλεξου και το αποθηκεύουν.

3) Τρίτη ομάδα: Δημιουργία χειρόγραφης αφίσας.

Μετά την ολοκλήρωση των αφισών από τις ομάδες, τα παιδιά παρουσιάζουν τις αφίσες τους και συζητούν για την καταλληλότητα του εργαλείου που χρησιμοποίησαν (π.χ. προσφέρεται το εργαλείο δημιουργίας συννεφόλεξων για την κατασκευή

αφίσας; Είναι καλύτερο το λογισμικό ζωγραφικής; Μήπως θα προτιμούσατε την κατασκευή χειρόγραφης αφίσας;).

Οι αφίσες των παιδιών αποθηκεύονται στον φάκελο «Αφίσες – Εικόνες» της αντίστοιχης παγκόσμιας ημέρας.

Σημείωση: Το 4ο, το 5ο και το 6ο διδακτικό δίωρο προτείνεται να υλοποιηθούν προς το τέλος του σχολικού έτους.

4ο διδακτικό δίωρο – Ομάδες: Δημιουργία ημερολογίου

Οι μαθητές εισάγουν τις αφίσες που δημιούργησαν στο αρχείο «Ημερολόγιο» (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού) δημιουργώντας το ημερολόγιο του 2015. Εναλλακτικά, ο δάσκαλος εκτυπώνει τις αφίσες που δημιούργησαν τα παιδιά κατά τη διάρκεια της χρονιάς και τα καθοδηγεί στην κατασκευή ενός ημερολογίου τοίχου για το έτος 2015.

5ο διδακτικό δίωρο: Παιχνίδι μνήμης

Κατά το 5ο διδακτικό δίωρο, οι μαθητές γίνονται δημιουργοί ενός παιχνιδιού μνήμης χρησιμοποιώντας το λογισμικό Memory Game Maker. Το εκπαιδευτικό παιχνίδι μνήμης [Memory Game Maker](#) διατίθεται ελεύθερα στο διαδίκτυο, από όπου ο εκπαιδευτικός μπορεί να το κατεβάσει και να το εγκαταστήσει στους Η/Υ του σχολείου. Στόχος του παιχνιδιού είναι να δημιουργήσουν οι μαθητές 12 ζευγάρια καρτών στις οποίες θα αντιστοιχίζεται η αφίσα με την παγκόσμια ημέρα στην οποία αντιστοιχεί. Για τον σωστό συνδυασμό κειμένου - εικόνας οι μαθητές θα πρέπει να εισάγουν στο παιχνίδι τους μία μία τις αφίσες από τον φάκελο συνοδευτικού υλικού που έχει φροντίσει ο δάσκαλος να αποθηκευτεί στους Η/Υ των μαθητικών ομάδων (βλ. φάκελο συνοδευτικού υλικού αντίστοιχου μήνα, υποφάκελο «Αφίσες – Εικόνες»). Όταν δημιουργηθεί το παιχνίδι, στην οθόνη του Η/Υ, θα φαίνεται η ομοιόμορφη πίσω πλευρά των δώδεκα καρτών. Οι μαθητές θα πρέπει να πατήσουν με

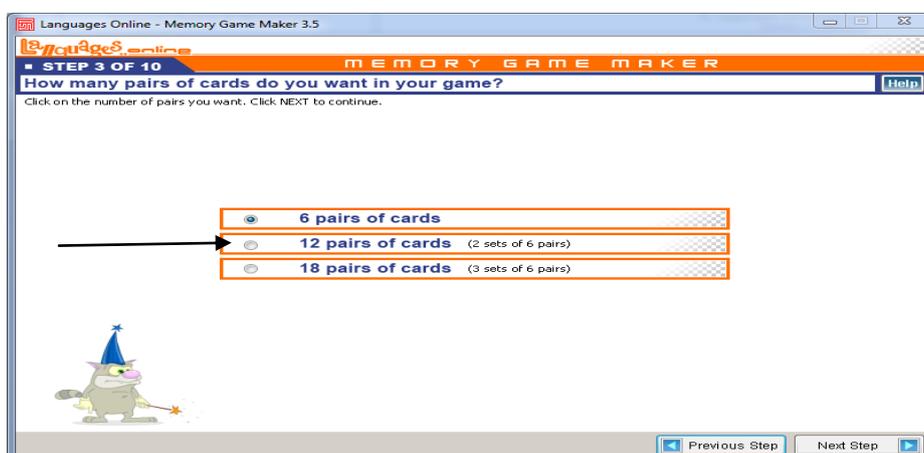

το ποντίκι τους τις κάρτες, να τις ανοίξουν και να σχηματίσουν ζευγάρια λέξεων-εικόνων. Τα σωστά ζευγάρια καρτών παραμένουν ανοικτά.

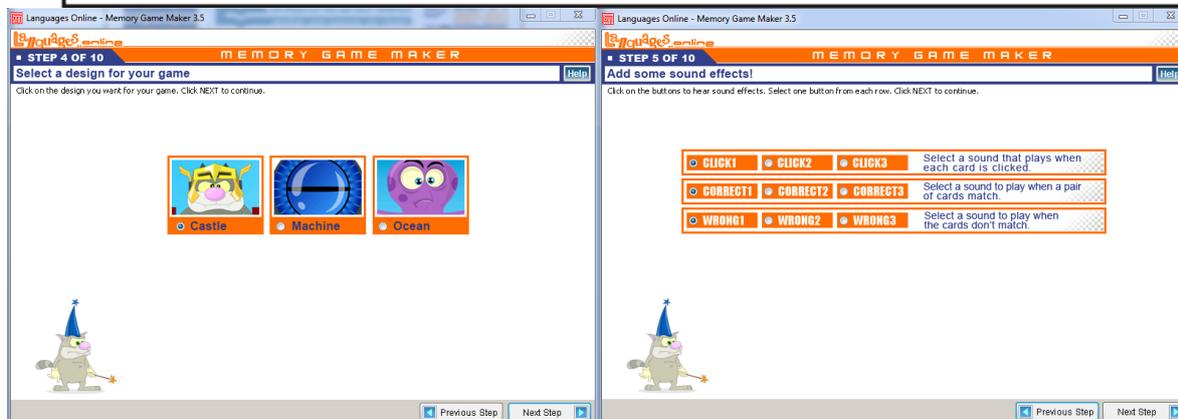
Αρχικά, οι μαθητές, με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού, εισάγονται στο περιβάλλον του λογισμικού και συμπληρώνουν τα πεδία στις πρώτες οθόνες του λογισμικού που αφορούν το όνομα του νέου παιχνιδιού και το όνομα της ομάδας των παικτών.

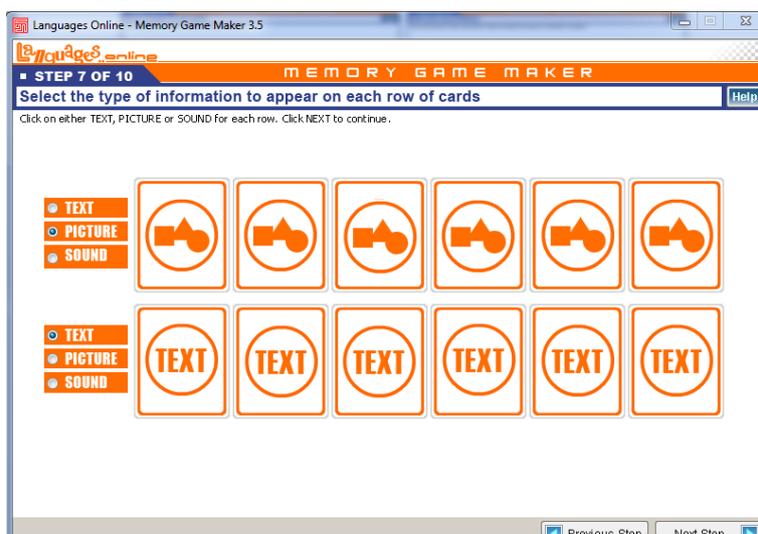
Το επόμενο βήμα του παιχνιδιού αφορά τον αριθμό των καρτών που θα επιλέξουν οι παίκτες. Προτείνεται να επιλεγεί η δεύτερη κατηγορία των 12 ζευγαριών καρτών, αφού, όπως προαναφέρθηκε, τόσοι είναι και οι μήνες.

Οι επόμενες δύο οθόνες αφορούν το interface και τους ήχους που θα ακούγονται στο παιχνίδι στις περιπτώσεις της σωστής και της λανθασμένης επιλογής.

Τέλος, οι μαθητές καθοδηγούνται να επιλέξουν τον συνδυασμό καρτών εικόνα-λέξη ή αντίστροφα και να εισαγάγουν σε κάθε ζευγάρι καρτών τις αντιστοιχίσεις λέξεων και εικόνων που αντλούν από τον φάκελο Αφίσες - Εικόνες.

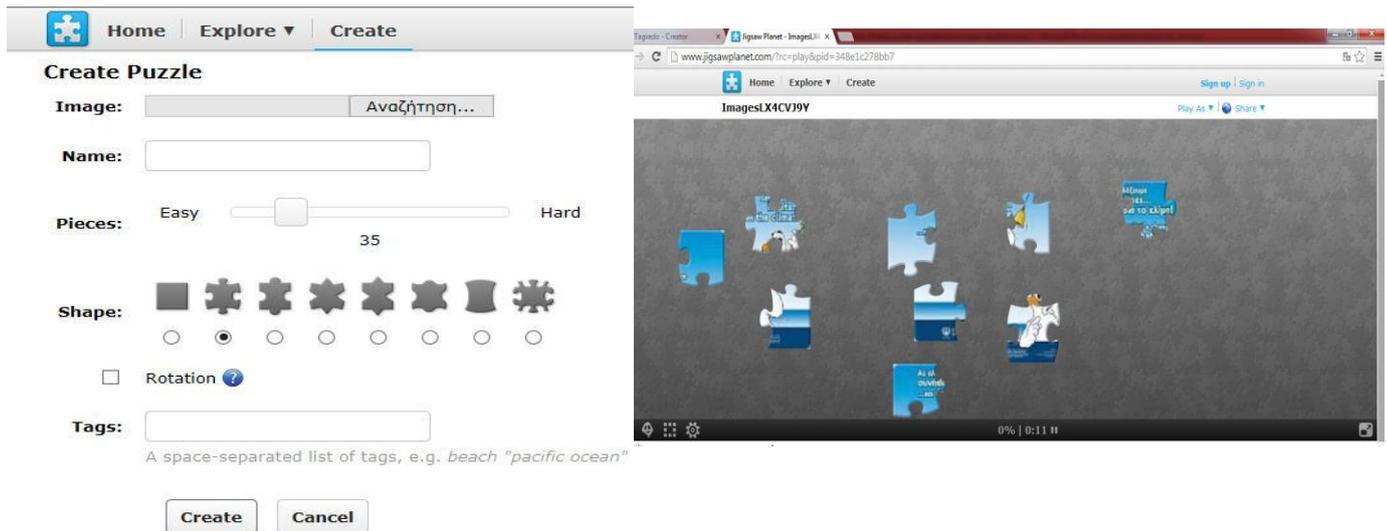
Η δημιουργία του παιχνιδιού μνήμης δίνει τη δυνατότητα στους μαθητές να πάρουν τη μάθηση στα χέρια τους και να ενισχύσουν τις μνημονικές τους ικανότητες.

6ο διδακτικό δίωρο: Αφίσα παζλ

Οι μαθητές, με την καθοδήγηση του εκπαιδευτικού, μπαίνουν στο περιβάλλον του ψηφιακού εργαλείου [jigsaw planet](http://jigsawplanet.com) με σκοπό να διασκεδάσουν μετατρέποντας σε ψηφιακά παζλ τις αφίσες. Επιλέγοντας την εντολή create, μπορούν τα παιδιά να

ανεβάσουν οποιαδήποτε εικόνα και να διαλέξουν το σχήμα και τον αριθμό των κομματιών του παζλ.

ΣΤ. ΦΥΛΛΟ/Α ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Ως φύλλα εργασίας αξιοποιείται το πρόγραμμα παρουσίασης με σχετικά αρχεία που βρίσκονται στον φάκελο συνοδευτικού υλικού, στον εκάστοτε υποφάκελο της κάθε παγκόσμιας ημέρας.

Ζ. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ

Για τη δημιουργία της ψηφιακής αφίσας μπορεί επιπρόσθετα να χρησιμοποιηθεί το ψηφιακό εργαλείο <http://www.postermywall.com/>. Δεν προτάθηκε στο κυρίως σενάριο, γιατί το συγκεκριμένο εργαλείο στηρίζεται στην εισαγωγή εικόνας και κειμένου, κάτι το οποίο υλοποιείται στο παρόν σενάριο με τη βοήθεια των αρχείων παρουσίασης 2 κατά τη δραστηριότητα εισαγωγής λεζάντας σε δοσμένη εικόνα ή φωτογραφία.

Στο παιχνίδι μνήμης μπορούν να γίνουν διάφοροι συνδυασμοί και να δημιουργηθεί μια ποικιλία παιχνιδιών μνήμης:

- Αφίσα – Παγκόσμια ημέρα (προτείνεται στο σενάριο)
- Μήνυμα λεκτικό – Εικόνα
- Παγκόσμια Ημέρα – Μήνας
- Αφίσα – Μήνας
- Αφίσες που κατασκευάστηκαν από τα παιδιά – αφίσες που εντοπίστηκαν στο διαδίκτυο

Αν ο εκπαιδευτικός κρίνει ότι είναι δύσκολο να ασχοληθεί με το θέμα των παγκόσμιων ημερών καθ' όλη τη διάρκεια του διδακτικού έτους, μπορεί είτε να παρακάμψει κάποιες δραστηριότητες, είτε να προχωρήσει σε μία «μίξη» αφισών, καθοδηγώντας, για παράδειγμα, τα παιδιά να διακοσμήσουν τα ημερολόγιά τους αφενός με αφίσες που δημιουργήθηκαν από τα ίδια, αφετέρου με έτοιμες αφίσες από τον συνοδευτικό φάκελο υλικού (για τους μήνες για τους οποίους δεν υπάρχει ενασχόληση με τις παγκόσμιες ημέρες). Στο σενάριο παρουσιάζεται η αλληλουχία των δραστηριοτήτων της πρώτης ενότητας, του πρώτου μήνα (Σεπτέμβριος). Για τους υπόλοιπους μήνες οι δραστηριότητες είναι ίδιες, αλλάζουν βέβαια τα φύλλα εργασίας, τα αρχεία παρουσίασης και η συλλογή αφισών, εικόνων και φωτογραφιών τα οποία όμως βρίσκονται όλα στον συνοδευτικό φάκελο υλικού.

Η. ΚΡΙΤΙΚΗ

Η επιλογή των παγκόσμιων ημερών έγινε από την ιστοσελίδα [Βικιπαίδεια](#). Οι παγκόσμιες ημέρες επιλέχθηκαν με κριτήριο το κατά πόσο αναδεικνύουν κοινωνικά, ηθικά, περιβαλλοντικά, πολιτιστικά και οικονομικά ζητήματα και προβλήματα. Να σημειωθεί, βέβαια, ότι υπάρχουν και παγκόσμιες ημέρες πιο ανάλαφρες (π.χ. Ημέρα του γέλιου, του ύπνου κ.ά). Επιπρόσθετα, η επιλογή των παγκόσμιων ημερών έγινε με γνώμονα το παιδαγωγικό κριτήριο του εκπαιδευτικού, σύμφωνα με το οποίο τα μηνύματα των επιλεγμένων παγκόσμιων ημερών είναι δυνατό να γίνουν κατανοητά

από την πλειοψηφία των μαθητών της Α΄ Δημοτικού. Στο παρόν σενάριο δεν υπάρχουν παγκόσμιες ημέρες που να σχετίζονται με αρρώστιες. Βέβαια, αν και το σενάριο προτείνεται για την Α΄ Δημοτικού, θα μπορούσε να εφαρμοστεί με την ίδια ακριβώς δομή, σε όλες τις τάξεις του Δημοτικού. Στην περίπτωση της εφαρμογής του σεναρίου σε μεγαλύτερες τάξεις, ίσως ο εκπαιδευτικός, σε συνεργασία με τους μαθητές, θα μπορούσαν να ενσωματώσουν και τις παγκόσμιες ημέρες που αφορούν τις αρρώστιες.

Υπάρχουν, επίσης, παγκόσμιες ημέρες για τις οποίες δε βρέθηκαν στο διαδίκτυο αφίσες, ύπαρξη, δηλαδή, εικόνας και κείμενου ταυτόχρονα. Βρέθηκαν μόνο φωτογραφίες και απλές εικόνες. Στις περιπτώσεις αυτές δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν οι δραστηριότητες του πρώτου δώρου. Η έναρξη της διδασκαλίας τοποθετείται στο δεύτερο δώρο και συγκεκριμένα στη δραστηριότητα κατά την οποία οι μαθητές γράφουν μηνύματα – λεζάντες κάτω από δοσμένες εικόνες - φωτογραφίες με τη βοήθεια του αρχείου παρουσίασης 2. Επιπρόσθετα, η δραστηριότητα ταξινόμησης αφισών που προτείνεται ως πρώτη δραστηριότητα του δεύτερου δώρου μπορεί να γίνει για τις εικόνες – φωτογραφίες μετά ή και πριν την καταγραφή των μηνυμάτων – λεζάντων. Σε αυτές τις παγκόσμιες ημέρες, επίσης, απουσιάζει το αρχείο παρουσίασης 1. Σε κάποιες περιπτώσεις το αρχείο παρουσίασης έχει την ένδειξη 1 & 2 που σημαίνει ότι με τη βοήθειά του μπορεί να υλοποιηθεί μία από τις δύο δραστηριότητες του πρώτου δώρου.

Υπάρχουν επιπλέον αφίσες ξενόγλωσσες. Στις περιπτώσεις αυτές ο εκπαιδευτικός μπορεί να τις μεταφράσει και να τις χρησιμοποιήσει σαν κανονικές αφίσες ή μπορεί να ζητήσει από τα παιδιά να φανταστούν τι γράφει συγκρίνοντας εν συνεχεία αυτό που είπαν με αυτό που αναφέρει η αφίσα.

Το διδακτικό σενάριο σχεδιάστηκε με στόχο να κεντρίσει το ενδιαφέρον των μαθητών μέσα από δραστηριότητες απόλυτα συμβατές με την ηλικία τους. Πέρα από την ενεργητική συμμετοχή των μαθητών, που εξασφαλίζεται μέσα από τις συμμετοχικές και εποικοδομητικές διδακτικές πρακτικές, στο παρόν σενάριο

επιλέχτηκαν δραστηριότητες και λογισμικά ελκυστικά προς τους μαθητές, με τη βοήθεια των οποίων μπορούν να αναπτυχθούν διαφορετικές δεξιότητες και πρακτικές γραμματισμού, εμπλέκοντας τα παιδιά δημιουργικά, και δίνοντάς τους τη δυνατότητα να αυτενεργήσουν.

Σημείωση: Συμβατικά, για λόγους οικονομίας κειμένου (αλλά καταχρηστικά από άποψη γλωσσικής ισότητας των φύλων), χρησιμοποιούμε μόνο το αρσενικό γένος των ουσιαστικών.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κυριακίδη, Ε. 2008. Κειμενικά είδη και γλωσσική διδασκαλία: Θεωρητικό υπόβαθρο. *10ο Συνέδριο Παιδαγωγικής Εταιρείας Κύπρου Πανεπιστήμιο Κύπρου*. Διαθέσιμο στο: http://www.pek.org.cy/Proceedings_2008/pdf/i4.pdf

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο. 2003. Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγραμμάτων Σπουδών και Αναλυτικά Προγράμματα Σπουδών για το Δημοτικό. Διαθέσιμο στο: <http://www.pi-schools.gr/programs/depps>

Στάμου, Φ., Τρανός, Τ., Χατζησαββίδης, Σ. 2004. Η «ανάγνωση» και η «παραγωγή» πολυτροπικότητας σε μαθησιακό περιβάλλον: πρώτες διαπιστώσεις από μια διδακτική εφαρμογή. Στο *Μελέτες για την ελληνική γλώσσα. Πρακτικά της 24ης Συνάντησης του Τομέα Γλωσσολογίας του Α.Π.Θ.* Θεσσαλονίκη: ΙΝΣ. σ. 666-672.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

Ο φάκελος συνοδευτικού υλικού αποτελείται από:

- Το βασικό αρχείο παρουσίασης «Παγκόσμιες Ημέρες»
- Το αρχείο κειμενογράφου «ημερολόγιο»
- Τον φάκελο «Αφίσες» με υποφάκελο για κάθε μήνα. Σε κάθε μήνα υπάρχουν υποφάκελοι για επιλεγμένες παγκόσμιες ημέρες, ενώ στην κάθε παγκόσμια ημέρα υπάρχουν 2 αρχεία παρουσίασης και ένας φάκελος «Αφίσες – Εικόνες».